

AARDRIJKSKUNDIG
WOORDENBOEK
DER
NEDERLANDEN,

BIJENGEBRAGT

DOOR

A. J. van der Aa,

onder medewerking van eenige Vaderlandsche Geleerden.

EERSTE DEEL.

A.

Te Gorinchem, bij
JACOBUS NOORDUYN.

1839.

Het is eene heerl. thans in eigendom bezeten wordende, door Mevr. de Wed. A. CATS geb. VAN LOON, te Woerden. Zij is 426 bund. 10 v. roed., 49 v. ell. groot, en bevat eene bevolking van ongeveer 140 inw., die in veenderij en landbouw hun bestaan vinden, en kerkelijk onder *Noorden* behooren.

Behalve het bebouwde gedeelte van de gem. ligt daarin nog een gedeelte lands, bekend onder den naam van den Haek, waarin eene hofstede is gelegen, de Vrije Haek geheten, welke voor 1794, door de regering van Oude Wetering of den ambachte van Alkemade geadministreerd werd, en eene streek land de Bosch, met eene watering, genaamd de Bosch watering, waarnaar de gem. waarschijnlijk ACHTIEHOVEN-EN-DE-BOSCH, genaamd wordt.

In het bebouwde gedeelte, $6\frac{1}{2}$ u. W. van Leyden, 2 u. N. van Woerden, $\frac{1}{2}$ u. Z. van Noorden, op de grenzen der provincie Utrecht, ligt eene sluis, behoorende aan de stad Woerden en daardoor genaamd het Woerdensche Verlaat.

Deze gem. heeft geen afzonderlijk wapen.

ACHTZIJLVESTEN, oude zijlvesterij in de prov. *Groningen*, die opzigt had over de waterleiding ten W. en ten O. van *Groningen*, naar en in de Hunse, alsmede over de daartoe behoorende dijken.

ACKERSDIJK of AKKERSDIJK, pold. in *Delfland*, prov. *Zuid-Holland*, arr. *Rotterdam*, kant. *Delft*, gem. *Ackersdijk-en-Vrouwenregt*, grenzende Z. aan den Schieschen polder, O. aan den Berkelschen polder, N. aan den Zuidpolder van Delfgaauw en W. aan den Rotterdamschen weg.

ACKERSDIJK-EN-VROUWENREGT, gem. in *Delfland*, prov. *Zuid-Holland*, arr. *Rotterdam*, kant. *Delft* (13 m. k., 9 s. d.), bestaande uit den Ackersdijkschen polder, de Zwet, een gedeelte van den Rotterdamschen weg enz., en grenzende N. aan Abtsregt, O. aan Berkel en Pijnacker, Z. aan Overschie, en W. aan Ketel en Hof van Delft, waarvan het door de Schie of Rotterdamsche vaart gescheiden wordt. Deze gemeente heeft noch dorp noch buurt en is eene vrije heerl., die aan het domein behoort, 544 bund. grond beslaat en ruim 130 inw. telt, welke kerkelijk onder Overschie en Pijnacker behooren. Voorheen hadden twee welgeboren mannen dezer heerl. zitting in de vierschaar van Rijsenburg.

ACKERSLOOT, d. in *Kennemerland*. Zie AKERSLOOT.

ACKERSTEE, voorm. havezate, prov. *Overijssel*. Zie ARKESTEIN.

ACKMARYP, d., prov. *Friesland*. Zie AKMARYP.

ACODA, fort op de *Kust van Guinea*. Zie ACCODA.

ACQUOY of ACKOOY, d., prov. *Gelderland*, kw., arr. en $\frac{5}{8}$ u. W. van *Tiel*, distr. *Buren-en-Culemborg*, kant. en $2\frac{1}{2}$ u. Z. ten W. van *Culemborg*, gem. en $\frac{3}{4}$ u. Z. W. van *Beest*, aan de Linge, door korenlanden en aangenaam geboomte omringd. Het behoorde vroeger tot het Graafschap *Leerdam* in *Zuid-Holland*, van welks hoofdst. het $\frac{1}{2}$ u. O. gelegen is. Acquoy werd in 1140 door JAN VIII, Heer van *Arkel*, gebouwd, nadat hij van zijnen kruistogt naar het H. land teruggekomen was, en is eene baronie, die voorheen aan de Prinsen van Oranje toebehoorde, en thans een eigendom is van Z. M. den Koning.

Er liggen hier sluizen in den Diefdijk, waardoor het overtollige water uit de Graafschappen *Culemborg* en *Buren* gedeeltelijk uitgeloozd wordt.

Dit dorp telt 363 inw. van welke de Hervormden, die hier eene kerk hebben, tot de gem. *Gellicum-Rhenoy-en-Acquoy* behooren, en de R. K. tot de statie *Renoy* gerekend worden. Acquoy is de

Dit geh. is vrij uitgestrekt en telt 150 h. en 720 inw. Ook heeft er vroeger eene kapel gestaan, welke omtrent het jaar 1780 is gesloopt.

ACHTMORGEN (DE), onbehuide pold. in den *Biesbosch*, prov. *Noord-Brabant*, *Tweede* distr., arr. 's *Hertogenbosch*, kant. *Heusden*, gedeeltelijk gem. *Dussen-Munster-en-Muilkerk*, gedeeltelijk gem. *Werkendam*; palende Z. aan den Middelwaard van Bink, O. aan de Bruinekil, Z. aan den Nelissenwaard en W. aan het Steurgat. — Deze pold. omkaand in het jaar 1839, beslaat, volgens het kadaster, eene oppervlakte van 9 bund. 85 v. r. 85 v. ell., thans bestaande uit bouw-, grient- en rietland. Hij watert uit op de Bruinekil. Het land ligt 0,50 ell. boven A. P. De hoogte der dijken is 2,20 ell. Hij staat onder het bestuur van den eigenaar, zijnde de Heer G. VAN HOUWENINGEN.

*ACHTTIENHOVEN, gem., prov. *Utrecht*, beslaat eene oppervlakte, volgens het kadaster, van 1080 bund. 90 v. r. 51 v. ell., waaronder 1055 bund. 74 v. r. 41 v. ell. belastbaar land; telt 51 h., bewoond door 71 huisgez., uitmakende eene bevolking van 380 inw.

*ACHTTIENHOVEN, gem. in *Zuid-Holland*, bestaat uit de pold. Noord-Achttienhoven en Zuid-Achttienhoven; beslaat, volgens het kadaster, eene oppervlakte van 426 bund. 10 v. r. 48 v. ell., waaronder 426 bund. 8 v. r. 94 v. ell. belastbaar land, telt 17 h., bewoond door 26 huisgez., uitmakende eene bevolking van 140 inw. — Het bebouwde gedeelte ligt N. ten W. van Woerden, Z. Z. O. van Noorden.

ACHTTIENHOVEN (NOORD-), pold. in het grootwaters. van *Woerden*, prov. *Zuid-Holland*, arr. *Leyden*, kant. *Woerden*, gem. *Achttienhoven*; palende N. aan Naarden, O. aan Westveen, Z. aan Zuid-Achttienhoven, W. aan de gem. Nieuwkoop.

ACHTTIENHOVEN (ZUID-), pold. in het grootwaters. van *Woerden*, prov. *Zuid-Holland*, arr. *Leyden*, kant. *Woerden*, gem. *Achttienhoven*; palende N. aan Noord-Achttienhoven en Westveen, O. aan Oud-Kamerik, Z. O. aan de Mijzijde, Z. W. aan den Zegvelderpolder, W. aan Nieuwkoop.

*ACKERSDIJK, pold., lees: ACKERSDIJKSCHE-POLDER, paalt Z. aan den Schievensche-polder, W. aan de Schie. — Deze pold. wordt door twee molens, op de Schie, van het overtollige water ontlast. Het land ligt 2,52 onder A. P.

*ACKERSTEE, lees: ACKERSTEIN.

ACKERWOLDE, d., prov. *Friesland*. Zie AKKERWOUDE. W.

*ACQUOY ligt Z. W. van *Culenborg*, W. ten Z. van *Beest*. — Ruim $\frac{1}{2}$ u. N. W. van het dorp liggen sluizen in den Meerdijk (niet in den Diefdijk). — In het jaar 1844 is hier eene nieuwe Herv. kerk gebouwd, welke den 10 November van dat jaar ingewijd is, zijnde een steenen gebouw, met eenen steenen toren, doch zonder orgel. — Het wapen van Acquoy is van zilver, met twee gebretesseeerde fascen van keel; met eenen loopenden hond van sabel in het hoofd.

ACRA, stranddistr. in *Afrika*. Zie ARRA. W.

ADAMS-KLOOSTER, naam, welken men bij verbastering geeft aan het Admans-Klooster te *Zutphen*. Zie ADMANS-KLOOSTER.

ADDEWIEN, naam, welken de Negers geven aan de koffijplant. *Leliëndal*, in de kol. *Suriname*. Zie LELIËNDAL. W.

ADDINK, landgoed in het graafs. *Zutphen*, prov. *Gelderland*, kw., distr., arr. en $1\frac{1}{2}$ u. Z. O. van *Zutphen*, kant. en $2\frac{1}{2}$ u. Z. W. van *Lochem*, gem. en 20 min. W. van *Vorden*. — Het beslaat, met